

Závěrečná zpráva o realizaci projektu:

(vyplňte ve všech bodech, které se týkají dotovaného projektu, neměňte jejich znění ani pořadí)

Zde příjemce podrobně zhodnotí průběh realizace projektu, včetně uvedení termínu a místa konání akce, počtu účastníků, dosahu a ohlasu uskutečněných aktivit a problémů, které se v projektu vyskytly.

1. Název příjemce:

Muzeum Českého ráje v Turnově

2. Název projektu:

Od jara do zimy – Hospodářův rok dokumentace a prezentace tradičního zemědělství v oblasti Pojizeří

3. Výše dotace:

105 000,- Kč

4. Hlavní cíl projektu:

Cílem projektu byla dokumentace a prezentace zemědělství a tradičního způsobu obživy ve vesnickém prostředí v oblasti středního Pojizeří. Regionální pracoviště pro naplňování Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu Muzea Českého ráje v Turnově se dlouhodobě věnuje dokumentaci regionálních specifíků tradičního způsobu života v oblasti Pojizeří. V souvislosti s tímto dlouhodobým programem roce 2022 se pracovníci pověřeného pracoviště zaměřili na výzkum, dokumentaci a prezentaci tradičního způsobu zemědělství, agrárních obyčejů a s tím související podomácké výroby v oblasti středního Pojizeří. Projekt se primárně zaměřil na drobné pěstitele v oblasti středního Pojizeří.

5. Termín realizace projektu, termín uskutečněné akce:

Pramenný a srovnávací terénní výzkum vybraných drobných pěstitelů probíhal v průběhu celého hospodářského roku. Řešitelé se zaměřili jak na dokumentaci historických dokladů (výstupem pramenného výzkumu bylo vydání průvodce nové stálé expozice Od jara do zimy, která byla instalována v jarních měsících a zpřístupněna veřejnosti v měsíci dubnu 2022), tak i současný stav v místech, kde tato tradice zůstala živá. Realizace nové stálé expozice v detašovaném pracovišti Dlaskův statek v Dolánkách byla v průběhu roku čtyřikrát obměna v návaznosti na probíhající zemědělské činnosti, byla doplněna o workshopy pro školy a animační prohlídky, komentované prohlídky. Pro základní školy byla doplněna pracovním listem. Časový plán projekt byl dodržen.

6. Splnil projekt plánovaný záměr/cíl, uvedený v žádosti o dotaci? Popište jeho realizaci.

Předmětem projektu byla dokumentace současného způsobu práce vybraných drobných zemědělců a porovnání jejich činností s historickými prameny, zejména s kronikami jednotlivých malých obcí a dalším archivním materiálem. Řešitelé projektu pro realizovaný projekt využili výsledků identifikace tradičních způsobů obživy a zemědělství, která byla provedena v roce 2006

i výsledků dílčích výzkumů a dokumentací z předchozích let (tradiční chov ovcí, rybníkářství, ad.) Oblast středního Pojizeří patří k lokalitám, ve kterých má tradice drobných pěstitelů a chovatelů hluboké kořeny. Tato tradice nebyla nikdy přerušena, a zvláště v posledních deseti letech se objevila celá řada nových drobných pěstitelů a chovatelů, kteří se věnují nejen zemědělským činnostem, ale i následnému zpracování produktů z vlastní sklizně. Muzeum Českého ráje v řešeném úkolu zmapovalo a zdokumentovalo činnost vybraných drobných zemědělců s cílem hledat a najít souvislosti s původními tradičními způsoby hospodaření, uchovanými v místní tradici. V tomto ohledu se projekt zabýval i způsobem odbytu i ekonomickými poměry producentů. Výsledek projektu tak významně přispěl k identifikaci tohoto tradičního způsobu obživy v minulosti i současnosti a zároveň může sloužit také k získání zdrojů a historických podkladů pro další práci. Materiál je k dispozici i badatelům, kteří se o danou problematiku zajímají. Výstupem projektu byla realizace nové stálé expozice Od jara do zimy – hospodářův rok v zemědělské usedlosti Dlaskův statek v Dolánkách, která byla otevřena v dubnu 2022 a která byla v průběhu roku aktualizována v návaznosti na důležité mezníky hospodářského roku. Návštěvníci tak měli možnost seznámit se se způsobem zahájení zemědělských prací, ale i s agrárními obyčejí, praktikami a zvykoslovím, které je provázely, i s průběhem prací, které se ve velkém statku odehrávaly v období začínajícího léta. V měsíci září expozice představila návštěvníkům práce spojené se sklizní letní a podzimní úrody - obilí, brambor, ovoce – tedy všech produktů, které byly pro obyvatele zemědělských usedlostí v oblasti středního Pojizeří životně důležité. V doplňujících programech byla doplněna o ukázky obyčejů, které byly oslavou konce sklizně a poděkováním za všechny výdobytky, které se dostaly do stodol, sklepů a komor – Dožínky (oslava sklizně obilí), Dokopná (oslava sklizně brambor). Expozici mimo to doplnily komentované prohlídky, workshopy a animační programy, které se zaměřily na ukázky tradičního hospodaření a tradiční podomácké výroby související se zemědělskými pracemi. Řešitelé projektu připravili k danému tématu pro základní školy pracovní list. Zejména výstup projektu byl určen široké skupině návštěvníků všech věkových skupin.

7. Počet uskutečněných přednášek, výstav, představení, koncertů atd., včetně místa konání, počet vydaných neperiodických publikací:

V rámci projektu byla realizována řada komentovaných prohlídek expozice Hospodářův rok Od jara do zimy, přednášek a prezentací (Kamenářský dům, Kittelův dům). Demonstrace některých tradičních způsobů doplnily akce pořádané na Dlaskově statku v průběhu celého roku. Ke komentovaných prohlídkám byl vydán průvodce (Od jara do zimy) a zpracovány texty pro lektory na jednotlivé časové úseky hospodářského roku v návaznosti na instalaci expozice)

8. Byl projekt realizován v plánovaném rozsahu? Pokud ne, uveďte důvod:

Projekt byl realizován v plánovaném rozsahu, některé aktivity byly realizovány nad rámec projektu.

9. Komu byl projekt určen:

Zejména výstup projektu byl určen široké skupině návštěvníků všech věkových skupin.

10. Přínos projektu (pro cílovou skupinu, pro obor, pro realizátora):

V rámci regionu nebyla doposud tomuto zásadnímu etnografickému tématu věnována takto široká pozornost. Do probíhajícího výzkumu a dokumentace, které byly mimo jiné prezentovány na výstavě Od jara do zimy – Hospodářův rok, se zapojil vedle etnologů muzea také historik a externí dokumentátor, tak aby daná problematika byla zpracována komplexně. Výstup výzkumu a dokumentace prezentovaný v nové expozici a autentickém prostředí zemědělské usedlosti Dlaskův statek v Dolánkách představil mezioborový výzkum tradičního způsobu obživy drobných chovatelů a pěstitelů s ohledem na specifika regionu středního Pojizeří. Jedná se zároveň o projekt, který navázal na základní identifikaci jevů tradiční lidové kultury, kterou v rámci Konceptce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu zajišťuje v Libereckém kraji pověřené pracoviště MČR v Turnově.

11. Naplnění principu rovného přístupu ke kulturním službám (dostupnost pro sociálně a zdravotně znevýhodněné skupiny, pro menšiny ad.):

Výstupy projektu jsou bez rozdílu dostupné všem skupinám obyvatel.

12. Problémy při realizaci projektu:

Řešitel projektu se v průběhu realizace nepotýkal s žádnými problémy, které by ovlivnily naplnění projektu.

13. Další informace o realizaci projektu (např.: reflexe projektu veřejností, případně mediální ohlas):

Projekt a zejména jeho výstup se setkal s poměrně velkým zájmem médií jak regionálních, tak i celostátních. Podobně tomu bylo i s návštěvností stálé expozice Hospodářův rok, velký zájem byl zejména o doprovodné programy. Expozici navštívilo téměř 15 tisíc návštěvníků.

Zpracoval: PhDr. Vladimíra Jakoubčová

Dne: 16. 12. 2023

Příloha: Průvodce expozice 2x

Zpráva o dokumentaci tradičního způsobu zemědělství v Pojizeří